

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Bros.a.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim altres erbes an es qui s'ho guany

Ventim

S'«Obreterxo Balear» segueix fent es bategot.

Dissapte insisteix en que si no troba costats més forts que fins aquí, haurà d'acabar; demana comedi indispensable de vida que li paguin es deute de 185 pessetes que Deu an es seus operaris, que son uns pobres que hu han mester p'es bec; i llavò s'ès mester que li entrin molts més subscriptors nous, puis de lo contrari, anc que ara li pagassen es deute, aviat en tornaria tenir.

Prova de que es socialistes no el s'escolten gaire, ès que, amb tot i demanar adjutoris a les totes desde sa primera de juliol, fins dissapte passat es donatius que ha rebuts, no puguen més que 23 pessete i 80 centims. En tota s'altra setmana no hi son entrades més que dues pessetes i coranta centims: trenta centims manco que sa setmana d'allà d'allà. Ses primeres setmanes replegava més; ara de cada setmana replega manco. Això demostra com van ses coses des socialisme a Mallorca, que no pot sostenir ni un paperetxo tan magre i ruc com s'Obreterxo.

Lo més cèlebre va esser ara fa setmanes (dia 8 d'agost) que s'Obreterxo sucava ets ais an es socialistes per que li donassen clopinsos per no haver-se de morir; i entre es medis que los senyalava, era que part de lo que gasten en tavernes i en prostitució, e-hu destinassen a s'Obreterxo. ¡De manera que ès corrent entre es socialistes dedicar-se a sa prostitució, fins a s'extrem que, en haver-los de demanar diners es seus caporals, les poren dir: —Part de lo que gastau ordinariament en prostitució, gastau-ho amb això altre. Encara no hu havíem vist mai que, dirigint-se a un partit per que afluixàs tal mosca, es qui s'hi dirigia, tragués tal capitol com a font d'ingressos. Se necessita que es partit se componga de gent ben esquinçada i ben... substituïda per porer-li proposar una tal cosa desde ses columnes des periòdic des mateix Partit. Ni es qui componen es partit han de tenir vergonya ni n'ha de tenir es qui los propòs una tal cosa.

I gent així volen regenerar s'humanitat i compondre el mon! ¡Nies qui caminen amb quatre potes son arribats mai a tal extrem d'animalitat.

Tal gent tal coses té.

Diferents vegades hem rebuts anònims amenassant-mos de mort p'es ventim que donam dalt LA AURORA an ets anti-clericals. Sempre mos n'hem rigut d'aqueixes amenasses, puis no mereixen altra cosa més que es despreci més absolut. Ara feia estona ja que no mos n'eren arribades d'amanasses d'aquestes; pero s'altra diassa, dia 24 de juliol, rebèrem una carta, firmada per «Tres Radicals» «de Barcelona» que mos feien a sebric que, si no «rectificàvem an es nombre pròxim ses cose que havíem dites contra En Fabra Ribas i En Ferrer i Guardia, «molt prompte tendríem sa visita de varis homos que posarien fi a sa nostra vida». I mos afegien que, si volíem contestar, que mos dirigíssem a sa «Casa des Poble» de Barcelona.

¿S'ès vist res més ridícul? ¿Això ès sa llibertat que deixen es «radicals» an es qui no pensen com ells? De manera que En Fabra Ribes i En Ferrer i Guar-

dia son indiscutibles i intangibles? Baix de pena de la vida no's pot dir res d'ells? ¿Això ès tot es lliberalisme des «radicals»!

I ¿qui son aqueis «tres radicals» que dia 23 de juliol mos amenassaven de mort? ¿Què se son fetes ses seues amenasses? ¡Veiam! ¡que mostrin cara aquests «tres radicals»! ¡Si hu seràn valents que, per escabotjar un pobre clerical, hagen d'esser «tres»?

¡Això ès es «partit radical», alies Lerrouxisme: un grapat de bandetjats, lladres, incendiàris i assassins. Les menam tanta de por com a un mosquit.

Enterrat i abandonat

S'Obreterxo Balear posa unes gloses suqueres per dir que es càdaver d'En Ferrer i Guardia no hi ha qui siga capaç d'enterrar-lo perque es un mort que no se mor i que de cada dia torna més gros i se fa més amunt i hu amenassa tot.

Se veu que es qui va fer aqueixes gloses, estava més gat que una sopa. En Ferrer p'ès crims que cometé i feu cometre en lo de sa setmana tràgica el condemnaren a esser passat per les armes, i en tot Espanya no hi hagué negú més que es ridículíssim Mestre Bien de la Mel alies Alomar, que demanàs s'indult, i per això el fusellaren, i l'enterraren ben enterrat, sensa que sia estat necessari guardar sa seua tomba, que s'està allà, an es cementeri civil de Barcelona, fins i tot sensa una inscripció que recordi que ès allà que l'enterraren. ¿Qui se'n recorda avui d'En Ferrer, en no esser es quatre revolucionaris espanyols esveuats, sensa alè per apagar un llum, que només tenen sa llengo condreta per etzibar dois, blasfèmies i barbaridats? Es partidaris d'En Ferrer son més pocs de cada dia i tan magres, que tastanegen! A Mallorca no hi ha altre periòdic que el defens més que s'Obreterxo, carregat de deutes que no pot pagar i just amb sa pell i ets ossos, a punt d'haver-lo-se'n de dur an es carnatge.

¡Ara li fan es mànecl

S'Obreterxo mos fa a sebre que es Catolicisme ès mort i ben mort comè relligió, i que ja només en romanen uns quants d'escapolons que son tot lo més un partit polític. ¡Demana que sa Relligió Catòlica ès morta! ¿Morta i ès plena de vida de cap a cap del mon, contant més adherents i professors que qualsevol altra de totes ses relligions que hi ha? ¡I mos diu s'Obreterxo que es catòlics ja només son quatre pagesos i gent de llogaret, ignorants, brossencs! ¡Això mos diu es periòdicquetxo més ruc, magre i brossenc de Mallorca, carregat de deutes, a punt d'aixamplar es potons de tot, més ignorant que un tacó de sabata, que ni sab gramatica ni castellà ni res més que dir dois, arriesses i barbaridats! ¡mos ho diu es periòdic d'un partit que du tanta de rusca i que campa tan prim com es socialistes, que no tenen casi cap Retgidor en tot Mallorca; i no parlem de Diputats de Provincia ni de Corts! Un periòdic i un partit tan pelats i tan papalomeos, mos donen per morts a noltros catòlics, que omplim més de mig mon! ¡Mos diu que som morts es periòdicquetxo d'un partit com es socialistes que acaban de sufrir es fracàs immens de sa guerra europea, que ells havíen jurat i perjurat que l'aturarien, que la faríen impossible, perque tenint ells es poble de totes ses nacions, es dia que

es Governos d'aquestes tractassen de moure guerra, se trobaríen sensa soldats perque es socialistes no voldrien prendre ses armes. ¿Ha succeït res d'això? ¡Què ha d'haver succeït! Es socialistes de totes ses nacions en guerra (es de Russia, d'Austria, de Servia, d'Alemania, de Bèlgica, de França, d'Inglaterra) se son vists tapats i embolicats per s'onada guerrera que ha esbrincat damunt totes aqueixes nacions, i ni s'hi son atansats a provar d'aturar sa guerra ni a fer-hi gens de resistencia; i no hu han provat perque han vista la mar bruta. Amb això es socialistes han feta sa prova des ruc, han demostrat sa poca forsa que tenen en venir s'estrènyer; han demostrat que son un partit mort. De manera jo Obreterxo del dimoni! que es mort no ès es Catolicisme, sino es socialisme.

A un paperetxo toixarrut.

Per Pueblo de Andraitx parlam. Està molt cremat perque li diguèrem paperetxo forasterando. ¡I quin altre nom mereix que li diguen? Un paper que publica s'enfilai de desbarats i de doïodes d'aquell tal B. i de diferents altres contra Deu, sa Relligió i es sentit comú, ¿com no vol que el tractem de paperetxo? Qui no respecta Deu, cap respecte de ses criatures de Deu mereix. ¿E-hu sent es paperetxo d'Andraitx? En quant a forasterando, ¿com no le hi hem de dir si posa més desbarats de castellà que paraules? Ni sab pelada d'ortografia ni de sintaxis, i creim que sa closca des seu carabassot es tan gruixada, que no hi ha res que li entri. Si ès castellans l'arribaven a lletgir an aquest tarambana de paperetxo, per poc que estimassen sa seua llengo, acudiríen a s'Autoritat per que l'aturàs d'escriure-hi, perque tampoc no se deu haver d'insultar una llengo tan digna i tan majestuosa i tan gloriosa com sa castellana, així com e-hu fa seguit seguit es paperetxo forasterando d'Andraitx.

Suposa ell que es nostro llenguatge es comunot i gruixat; amb tot i això, noltros només el tractarem de paperetxo forasterando, i ell mos tracta de muls i olibes, i diu que's consideraria «degradat» si negú tractava de comparar-lo amb LA AURORA. I ¿què ha fet LA AURORA i quina mereixera té es paperetxo d'Andraitx per pretenir que seria «degradat-lo» si el comparaven amb LA AURORA? Com escriptors es qui empastissen tal paperetxo estan uns quants graus baix zero. I si no ¿an-e quina llibreria venen cap obra d'ells? an-e quina imprenta estampen es seus llibres? Es qui escrivim LA AURORA som coneguts com escriptors no sols a Mallorca, sino a fora Mallorca i fins a França, Alemanya, Suïssa, Italia. De manera que per aquest vent es arxi-ridicel que ets escriptors esguerrats de Pueblo de Andraitx vulguen porer despreciar i tenir per no res es de LA AURORA. I comè persones, sols hem de dir que mos consideram lo manco tan honrats i tan dignes com mai puguen esser es qui escriuen es paperetxo forasterando d'Andraitx, i per lo mateix menten tan alts com son si pretenen que sia una «degradació» per ells es comparàr-los amb noltros. Ja fa molts d'anys que escrivim, Deu no mos ho tenga en retret ni en vana gloria; i encara ès s'hora que negú se sia presentat a demanar-mos explicacions de cap ofensa personal que haja rebuda de noltros negú. Noltros atacam s'escriptor, si hu mereix; sa persona sempre la deixam

apart, en res la pertocam. En camvi es contraris, com casi mai poren contestar an es nostros arguments científics o literaris, tot d'una ja son a s'ofensa personal, això sí, solapada per defogir ses conseqüències d'una querella criminal, perque bé hu saben es nostros contraris que los ho posariem tot d'una, per poc agafai que mos donassen.

¿E-hu senten ets escriptors des paperetxo forasterando d'Andraitx? Sa nostra honorabilitat personal es tan neta i tan alta com mai e-hu puga esser sa seua. ¿Ells no hu creuen així? ¡Dò que parlin clar, i mos veurem ses caretes allà on se solen aclarir aqueixes coses! ¿Que no gosen parlar-hi clar? ¡Dò son uns covarts i uns indignes. I ¿què s'han figurat aqueis trossos d'andritxols? ¿Que mos mamem es dit es de LA AURORA? Ja hi van errats idò! més que no's fan comptes!

En quant an el Sr. B. que mos surt ara dient que «procura» «esser cristià», e-hu hauria de demostrar més amb ses obres que no amb ses paraules. ¿«Procura» «esser cristià», i dona la culpa a Deu de ses «injustícies socials» que hi ha p'el mon? ¡Quina casta de «cristians» corren devers Andraitx! ¡Uns «cristians» que neguen s'existencia de Deu! Sí, fer Deu autor des mal, de ses «injustícies» que umplen el mon, es negar que hi haja Deu.—En quant a lo altre que mos diu el Sr. B. de que Pueblo de Andraitx «es tan decent com puga esser-ho LA AURORA, si ès que LA AURORA hu ès», sols li direm que mai hem dit que es paperetxo forasterando d'Andraitx no sia «decent»; lo que hem dit i repetim que no ès més que un «paperetxo forasterando», i lo pitjor que hem donades ses raons que tenim per dir-ho.

¿Que es... colossals escriptors de Pueblo de Andraitx no mos volen dispensar s'honor de contestar-mos? Bella basca mos dona! Tal dia farà un any!

¡Altre pic es paperetxo forasterando d'Andraitx!

El dissapte, sens dupte per no estar sensa dir barbaridats, parlant del Papa Pio X que Deu tenga, li fa es favor de dir que «era un homo de bé i un sant», pero un cap-clos, un beneït, que sa Tiara li venia molt baldera; vaja! que era un cap de gri! que no feia sa mida que ha de fer un Papa.

I ¿qui ès que s'atansa a insultar sa santa memoria del Papa Pio X d'aquesta manera tan desenfreïda? ¿Qui ès es paperetxo forasterando d'Andraitx per tractar de curt i de cap de gri aqueix gran Papa que acabam de perdre i que donà tants de dies de gloria a l'Esglesia de Deu, i impulsà tan vigorosament ses arts, ses lletres i ses ciencias dins totes ses nacions cristianes? ¿E-hu veis jo paperetxo forasterando d'Andraitx! com sou un atrevit i un descarat? I ¿qui sou vos per anar a prendre sa mida an el Papa Pio X? ¿O no hu sabeu que feia ell més kilometres d'alsada intel·lectual que vos milimetres? Aquí si que hi cap allò de: ¿que sab s'ase d'ensafanar si no ha menjat espiciat mai?

I es vostro desenfreïment vos arriba a fer dir, jo paperetxo forasterando d'Andraitx! que el Papa Pio X dins s'enciclica sobre St. Carles Borromeu parlà tan esburbat i a grapades, que l'emperador Guillem II d'Alemania «li imposà una humiliació dolorosa». Es mental! ès una solemníssima menti-

da! I si no, digau que va esser i en que consistí tal «humiliació»! Veiam! parlau, llengo de pedàs! explicau-vos una mica més, gran embuia-fil mentiderando!

Vol dir el Papa Pio X no va fer més que «coses secundaries», «sa restauració des cant gregorià i sa persecució inexorablement contra s'anomenat modernisme»?—¿De manera que sa condemna dels *modernisme* fonc una «cosa secundaria»? ¿I que tammateix sabeu què era es *modernisme*? Veiam! explicau-mos-ho una mica! Bo estau vos per explicar-ho, si hu sabeu tant com es mànc de sa greuera!

Perp en lo que mostrau més sa fillosa, és en lo que deis que Pio X amb so «perseguir inexorablement es modernisme, lo que feu fonc «taiar de rel ses ales an es clero intel·ligent, que desitjava, sense mancap de sa fe ni des dogma anar en harmonia amb so sigle».—Pero ¿i que sabeu vos d'ales d'intel·ligencia, de fe ni de dogma ni d'harmonia? ¿No vos canta mala *armonia*, gran tros de quoniam! ¿O no hu sabeu que es modernisme és sa negació de tota religió positiva, sa negació de tota sa Revelació i de sa Autoritat de la Sagrada Escripura i de l'Esglesia? ¿Si fins neguen es modernistes que existesca Cristo Deu! ¿Neguen sa realitat des miracles que el Bon Jesús obrà durant sa seua vida mortal! ¿neguen que resucitàs! Es una de ses grans glories de Pio X haver aglapida aqueixa heregia, haver-la condemnada, haver-la desemmascarada! ¿De manera que se-gons vos jo paperetxo forasterando d'Andratx! defensar s'existencia de Deu, sa realitat de sa Relligió Revelada i duita de Cristo Deu a la terra; defensar sa realitat de la vida temporal del Fill de Deu fet homo; defensar sa realitat de s'Autoritat divina de la Sagrada Escripura i de l'Esglesia, és «taiar ses ales an es clero intel·ligent»? De manera que ja no hi havia an el mon altre clero intel·ligent més que es modernista, més que aquell boldró de capellans presumits que, com se veren condemnats del Papa per modernistes, penjaren ets hàbits i s'aplegaren amb una mala fembra, sens dupte per *desplegar* més a les totes ses ales de sa seua intel·ligencia, vui dir, de sa seua passió brutal, en termes més clars per fer vida de porc! ¿An aqueis capellans descapellanats deis «clero intel·ligent», jo paperetxo forasterando d'Andratx?

Ja sabem que sa masoneria va prendre per fiis d'ànima aqueis capellans descapellanats. ¿Que és per això que les defensau, gran banastra de paperetxo forasterando d'Andratx? Massa que hu sabem que n'hi arriben d'ordes de sa masoneria devers Andratx! ¿Que en sou missatge també vos? Ell si no hu sou, e-hu pareixeu, gran tudossa!

Idò ¿com no l'aturàreu?

Per s'*Obreretxo Balear* parlam que dissapte passat diu la mala pèssima de sa guerra del Marroc i que costa tants i tants de milions a l'Espanya! Idò, grans babaluetes de socialistetxos! ¿no juràveu i perjuraheu que es primer dia que es Govern provàs d'embarcar un soldat cap a l'Àfrica o de desparar-hi un fusell, voltros socialistes vos alsaríeu, i tomaríeu es Govern i sa Monarquia, i hu passaríeu tot an el dimoni? Idò ¿com no hu heu fet? ¿com és que no heu gosat moure un peu contra tal guerra que hi ha an el Marroc desde l'any 1911? Ah! és que voltros no sou bons més que per xarrar i embuier fil i empassolar-vos bons trossos! Per això sí que en voleu amb qui alena! ¿Quins instruments de buf que hi ha en voltros!

Dues germanes i un Bernadet¹

Això era i no era un homo més pobre que un ropit, i tenia sa dona, dues fies, Na Bet i N'Ainès i llavò un fii, es caga-nius, que nomia Bernadet.

An aquella casan empre acabaven primer es pa que sa talent, set doblers no los feien un sou, i vos assegur que hi anaven amb sa panxa ben ruada. No hi havia que tenir ansia de que los agafàs cap còlic mai.

Un diu sa dona li diu:

—Hauries de veure si vas a dur un feixet de llenya, si vols que agui de dinar! No n'hi ha un brot que és un brot ni dins sa cuina ni dins es corral.

—L'hauré d'anar a robar! diu ell, si és que tu no'm pots donar diners per comprar es feix.

—¿Jo donar-te diners per això? diu sa dona ¡Bo està es frare per uns quants billets! ¡Per donar-ne, n'han de tenir!

—No res, diu ell. Aniré a tal bosc, que és tan gran, i és segur que no se'n temeràn ni es garriguer ni es senyor.

Agafa ses anques amb ses dues mans i ja li ha envelat cap an aquell bosc.

Tris-tras tris-tras arriba an es bosc, i ja és partit a apellucar encenais i qualche branca, maldament fos ben revenguda.

Com acabava de fer es feix, tac! s'entrega es senyor, ben peus alts.

—Escolta, estimat! li diu es senyor. ¿I qui t'ha donada orde de dur-te'n aquest feix?

—Senyor, diu nquell beneit, jo som un pobret amb sa dona i tres infants, i nos morim de fam de rusca que patim; i sa dona m'ha dit que no poria aguiar perque no tenia brot de llenya. I jo me'n som vengut aquí que n'hi ha tanta, cregut de que vossa mercè no se faria dolent per un feixet de llenya! ¡Tenga compassió, senyoret, d'un pobre pare de familia, carregat d'infants i de miseria!

—Veiam, diu es senyor. ¿I quina casta d'infants son ells? que son infants o infantès?

—De tot, senyoret! diu aquell malanat: dues infantès i un infant.

Escolta, diu es senyor: i de quin tenor son ses infantès?

—Una n'ha doblegats desset i s'altre corre es denou! diu aquell malanat.

—¿I que tammateix son miradores? diu es senyor.

—Senyoret, diu aquell malanat: no m'és a mi es dir-ho; pero, per dir-li lo que hi ha que m' tirin d'una passa si vossa mercè en troba d'al·lotelles més garrides i purificades i ben taiades que ses meues!

—Tammateix! diu es senyor. Mira, no m'engans, si vols estar bè! que a mi negú la'm fa, que no l'am pac Du-te'n es feix de llenya i demà du'm sa fia major; i, si és tot lo que tu dius, m'hi cas, i llavò te diré a on trobaràs un caramull de diners; ara si no és lo que tu dius, en faré un serró de tu.

Aquell malanat se carrega es feix cap a ca-seua; conta a sa dona es pas que li havia succeït dins es bosc, criden Na Bet, sa fia major, li diuen lo que fa al cas, i ella, amb més coratge que un retgiment de soldats, diu que sí.

Lo endemà s'espitxa amb son pare an aquell grandió bosc, i al punt ja les compareix es senyor. Se mira Na Be, ben arreu, i li entrà tant per s'ui dret-li agradà tant i tant, la trobà tan garrida i purificada i ben taiada, que va dir a son pare:

—Sí que es lo que tu'm digueres! Aquesta't val! Bono, veus aqueix pi que tenim cinquanta passes lluny?

—Sí, senyor! diu aquell malarat!

—Idò ves allà, e-hi veuràs un caramull de diners, son teus, du-les-te'n!

Aquell malanat se'n va an es pi, guipa es caramull de diners, se'n umpl

ses butxaques i sa faldriguera, més content que un Pasco; pero com se gira an es senyor i sa seua fia ja varen haver descomparegut con s'ànima de Robert.

Així mateix li va sebre greu no poder donar s'*amb-Deu-siau* a sa seua fieta i an es gendre-esperava-esser; pero aquelles butxaques i aquella faldriguera, plenes de dobles de vint, de dotze i de vuit i tantes pessetes columnaries, li tregueren des cap lo de sa fia i es gendre-esperava-esser, i ja li ha copat de d'allà ¡cap a ca-seua!

Amb aquella doblorada que havia duita de dins aquell bosc, l'homo ja va esser partit a gastar i gastar; i, tant de llait arribà a es fer, que es diners s'arribaren a a fer massa apoquir.

—Amb aquestes he d'estar? diu ell. Ja sé que faré: me'n aniré an aquell altre bosc que hi ha a tal altra banda, veiam si seré tant sortat com dins es primer!

Dit i fet, se posa ses cames an es coll, i ¡cap an aquell altra grandió bosc! E-hi arriba, comença a apellucar encenais i qualche branca, maldament fos ben gruixada.

Quant tengué es feixet fet, que ja estava per copar-li cap a ca-seua, tac! compareix es senyor es senyor d'aquell bosc.

—Escolta, estimat de ses cols floris! diu es senyor. ¿I de qui tenies orde de dur-te'n aqueix feix?

—Senyoret, diu aquell malanat: tenga compassió d'un pobre pare de familia, carregat d'infants, i sense res per omplir-los es gavatx. I jo he dita sa dona:—Me'n vaig a tal bosc a veure si aplegaré quatre encenais, sols que hi haja es feix p'és fogó.

—¿Carregat d'infants dius que estàs? diu aquell senyor. I ¿què son: infants o infantès?

—De tot, senyoret! diu es malanat. Dues infantès i un infant.

—Veiam! diu es senyor: ses infantès ¿de quin tenor son.

—Jo le hi diré, diu aquell malanat: de ses infantès sa major es casada, i sa segona fadrina: ara corre es denou anys.

—¿I que tammateix es gaire miradora? diu es senyor.

—Senyor, diu es malanat: no m'és a mi es dir-ho; pero per dir-le-hi així com és, jo la juc amb qualsevol a esser garrida i purificada i ben taiada de tot es seu còs.

—Mira, diu es senyor: parlem formal i no m'engans si vols estar bè; perque a mi quila'm fa, la'm paga, sense apellació. Tu demà mateix me dus aquesta al·lota; si m'agrada, m'hi cas, i per tu hi haurà un caramull de diners davall aquell pi que veus cinquanta passes lluny.

—Com li dic, senyoret que no l'engàn, no l'engàn! diu es malanat.

—Bono idò! diu es senyor. Fins demà dematí aquí mateix i a sa mateixa hora! Hala! du-te'n es feix i estreny-li més que depressa!

¿Que me'n direu? Ell aquell malanat se carrega es feix, i de d'allà cap a ca-seua!

E-hi arriba, agafa sa dona, li conta es pas, criden N'Ainès, li diuen lo que fa el cas, i ella, amb més coratge que no un retgiment de soldats, diu que sí.

Ell lo endemà li envelat amb son pare cap an aquell grandió bosc; i encara no hi foren de dins, com tac! los compareix aquell senyor, que tot d'una clava la vista a N'Ainès, i li agradà tant i tant, que diu:

—Sí que hu és garrida i purificada i ben taiada! Sí que hu és així com tu me digueres!... No res, ves-te'n an aquell pi, i hi trobaràs es caramull de diners que't vaig prometre.

L'homo se'n hi va ben peus alts, i me veu un caramull, i ja hi està abordat, i se'n umpl butxaques i faldriguera de dobles de vint, de dotze i de vuit i un sens fi de pessetes columnaries.

Com hagué carregat de tot, se gira

a sa seua fia i an es gendre-esperava-esser, i no les veu en vert ni en sec en tot allò. Varen haver descomparegut con s'ànima de Robert.

Així mateix li va sebre greu no poder donar sa despedida a sa fiona; pero llavò, mirant-se sa doblorada que duia, sa pena li espassà, i va dir:

—No res, ipaciencia si no he pogut donar s'*amb-Deu-siau* a N'Ainès. Bono! ella ja és desmamada, i crec que se'n sabrà desfer des trumfos com qualsevol altra.

I ja li va haver envelat cap a ca-seua, més xalest que unes castanyetes amb tanta de dinerada com duia.

Arriba a ca-seua, la mostra a sa dona, li conta tot es pas, i tots dos digueren:

—Bono! ell ja les tenim despatxades totes dues! Ara només mos queda es caga-nius!

allà venga a donar-se bona vida sense cuidar-se de fer feina ni d'estauviar gens, com si aquells diners que tenfen no s'haguessen d'acabar mai. Com no eren suats, no feien cas de tudar-los, que es lo que sol succeïr de cent vegades noranta nou: doblers que no son suats no fan profit.

¿Que me'n direu? Ell arribaren a no tenir una treseta an aquella casa, i haguieren de refermar sa costum d'en primer de dijunar sense esser dijuni.

En Bernadet s'era fet gran, i hu comensà a trobar sobradet tants de dijunis per forsa.

Ell sentia contar a son pare i a sa mare, d'aquelles dues germanes seues, casades amb dos senyors, que no sabien per on paraven.

A l'homo li comensen a venir ganes i ganes d'anar-les a veure i de córrer mon; son pare i sa mare malavetjaven a treure-li des cap una tal cosa per no haver de romandre tot solets; pero no hi va haver res que fer: un dia En Bernadet alsa es cap i ja li ha estret cap a veure ses dues germanetes i a trescar mon.

I son pare i sa mare ¡plors i descapdell!

Pero, com la cosa ja s'és allargada, haurem de posar forqueta fins dissapte qui vé, si Deu ho vol i som vius.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

Recapte

Estadística curiosa

E-hu és sa que s'obra catòlica de Sevilla *Ora et Labora* acaba de formar de totes ses publicacions catòliques d'Espanya, que arriben a 750. De pocs anys ensà ha crescut sa Prensà Catòlica, gracies a Deu, mentres que sa premsa anticlerical mancaba mancaba, també gracies a Deu.

Aquesta *Estadística* de periòdics catòlics va distribuïda per provincies. Sa provincia a on hi más periòdics catòlics és Barcelona, que en té 145. Llavò vé Madrid, que en té 71; i llavò Valencia, que en té 44. I ¿quina provincia vos creis que és que té més periòdics catòlics de tot Espanya, fora Barcelona, Valencia i Madrid? Idò si voleu endevinar, heu de dir ses illes Balears, que en tenen 25. A Mallorca només n'hà 18, s'entén, que tenen per objecte sa defensa de sa Relligió; però llavò n'hi una partida que, lluny d'esser contraris des Catholicisme, son catòlics pràctics, encara que no tenguen per objectiu sa defensa de sa Relligió, que mai per mai ataquen, i que ben sovint la favoreixen i fins la defensen.

En questió de tenir molts de periòdics catòlics, ses provincies que venen darrera ses Balears son: Saragossa, que en té 24; Tarragona, que en té 23; Murcia, que en té 22; Sevilla, que en té 21; Valladolid, que en té 18; Granada, que en té 17; Navarra que en té 16; Corunya, altres 16; Cadiz, 15; Girona,

1 La me contà En Toni Garrit, paredador, de St. Llorens des Cardessar.

altres 15; Lleida, altres 15; Oviedo, 14; Alacant, 14; Santander, 13; Cáceres, 12; Pontevedra, 12; Salamanca, 12; Vizcaya, 12; Lugo, 11; Cordoba, 10; Osca, 10; Jaen, 10. Ses altres 22 Províncies en tenen manco de 10.

A Mallorca sa premsa catòlica augmenta de cada dia i s'anti-clerical no s'atura de mancabar, gracies a Deu. De manera que ja només hi ha s'Obretxo Balear que sia francament anti-clerical, i llavò *El Pueblo de Sóller*, que encara que no s'hi declar, se veu que hu és, i llavò *El Pueblo de Andraitx*, que demostra simpaties per s'anti-clericalisme amb so publicar en rois de blasfemies, arrieses i barbaritats d'un esgrigor que no sabem qui és i que just sa firma B. que tan pot voler dir Boig, com Betzol, com Beroi, com Bidui, com Babuluet, com Bâmbol, com Banastra, com Batzà, com Belitre, com Barbatxo, com Baldraga, i que que tal volta vol dir un poc de cada cosa.—Ah! a Ciutat se publica encara *La Voz del Pueblo*, republicanetxo, pero tan magre i tan ruc que a cap kiosk de Ciutat el volen vendre a un amic nostre que tenia sa paciència de comprar-lo i d'enviar-lo-mos. Acabaren es kiosks per dir an aquell amic que no tenien tal paper i que creien que ja no's publicava.

En quant a s'Obretxo Balear, la fa tan curta, com ell mateix confessa fa mesos, que si no li ajuden de casta granada, haurà d'aixamplar es potons p'es deutes que l'estrengolen.

De manera que sa premsa anticlerical se troba a ses Balears en completa decadencia i a punt d'esveir-se i desaparèixer des mapa. ¡Amèn que sia prest!

En camvi mai es periòdics catòlics havien campat tan polent com ara ni mai n'hi havia haguts tants.

¿E-hu sentiu, anti-clericaletxos d'En Banyeta Verda?

Com és que n'hi ha tants que amb això de sa guerra van ajuda a França

Es per diferents raons. Sa principal és perquè casi totes ses noticies que mos veuen de fora d'Espanya, mos arriben per París; i, naturalment, de París només ne venen de favorables a França i contraries d'ets alemanys.

Son tan apassionades, que han fet un efecte contra-productent a casi totes ses persones que pensen per compte propi i no son escolans d'amèn des diari que lligen, encara que de gent així no n'hi ha gaire desgraciadament. Sa majoria se'n van amb lo que es diari diu; i es diaris espanyols, per publicar noticies de sa guerra, per publicar-ne moltes, no han tengut altre remei que posar ses que venen de París, Londres, i St. Petersburg perquè ses d'aqueixes dues altres capitals inimigues d'Alemania, no les aturen a París, sino que les fan córrer, i directament d'Alemania n'arriben ben poquetes. En porfen venir d'Alemania i d'Austria per via d'Italia, però ets italians son contraris a matar d'Austria i ben poc devots d'Alemania, amb tot i haver formada tant de temps amb aqueixes dues nacions sa Triple Aliansa.

Tot això ha contribuït a crear un estat d'opinió dins Espanya més favorable a França que no a Alemania. I se son afegides an això varies altres coses: per exemple, ses ordes que ha passades a masoneria a tots es seus missatges si merda-caners de que vagen ajuden a França, dient que França representa sa llibertat i sa civilització i Alemania sa tirania i sa barbarie. Sa llibertat i sa civilització per sa masoneria vol dir guerra a mort a sa Relligió i tota quantia de barbaritat se puga imaginar contra l'Esglesia. Una mostra de sa llibertat i civilització de sa masoneria és lo que han fet de vint o trenta anys ensà es governants francesos contra l'Esglesia, sa Relligió, frares, capellans, monges i tota classe de coses i persones de Relligió. Sa tirania i sa barbarie d'Alemania és que Alemania no fa

guerra a sa Relligió ni a l'Esglesia, sino que les respecta i en diferents coses les fomenta i favoreix. A Alemania s'Estat no és anti-clerical i a França hu és més que el dimoni. Vetaquí perquè sa masoneria i es seus merda-caners diuen que an aquesta guerra França representa sa llibertat i sa civilització i Alemania sa tirania i sa barbarie. Això és lo que diuen tots ets anti-clericals d'Espanya, tots es d'idees que diuen avensades, això és, impies. Per això fan compassió, per no dir una altra cosa, es catòlics, ses persones piadoses que van ajuda a França i contra Alemania.

¿Tenim ets espanyols més motius per anar ajuda a França i a Inglaterra que no a Alemania?

Si agafam s'història, si l'obrim a s'història d'Espanya, mos ne dirà de coses ferestes contra França i contra Inglaterra, i ben poques contra Alemania. Desde es sigle XVI Inglaterra i França son ses nostres inimigues mortals. ¿Què no va fer Inglaterra contra Espanya amb motiu des protestantisme, perquè Espanya llavò era es bras dret des Catolicisme? Saquetjava i bombetjava es ports de sa península i de ses nostres innumerables colonies, i tenia flotes de cossaris que pegaven salts a ses nostres flotes que venien d'Amèrica i de les Indies. S'haver perdudes Espanya casi totes ses colonies d'Amèrica, que eren devers vint vegades més grans que Espanya, an ets inglesos e-hu devem. Es ver que, quant En Napoleon I se volgué apoderar d'Espanya, Inglaterra mos aidà a treure-lo-mos; però més tart Inglaterra ja favorí es lliberals contra es tradicionalistes, enviant un cos d'exèrcit a lluitar contra es tradicionalistes, que representaven l'Espanya antiga, l'Espanya verdadera. I llavò l'any 1860, quant va veure Inglaterra sa nostra guerra victoriosa contra el Marroc i que mos èrem apoderats de Tetuan, no volgué que hu conservàssem, i haguèrem d'afluixar per por de pitjors. Però lo més lleig fonc lo que succeí en sa guerra darrera de Cuba i Filipines i ets Estats Units, que aturà Inglaterra que ses altres nacions d'Europa mos fessen gens de costat. Ara, és ver, mos és favorable qualque poc, però per lo que li convé. ¿E-hi ha negú que nega que mos estimin gaire ets inglesos an ets espanyols? Antany, com èrem a Londres, es nostro amic del cor N'Eduard Toda, que fa tants d'anys que hi cap-lleva, ocupant-hi una posició molt alta, mos deia:—No vos pòreu figurar es poc nom que fa per aquí l'Espanya; mos miren com una nació morta i que no serveix per res de bo; mos miren amb so despreci més gros del mon.

Noltros lo que porem dir que allà casi cada dia compràvem periòdics, i miràvem si duien cap noticia d'Espanya. Mai n'hi aglapiem cap, com si no hagués existit Espanya.—Això és sa realitat, parlant en plata.—Cap animositat tenim contra Inglaterra; més direm: en som admiradors fervents, és a dir, de sa seua grandesa come poble fort, emprendador, coratjós, impulsador i fomentador de ses arts, de ses lletres, de ses ciències, de tots es rams de s'activitat humana. Es nostros *Dieteris* de s'eixida que hi férem l'any 1912 i l'any 1913 creim que demostren que no mos sentim gens contraris d'Inglaterra. Però s'història és història, i s'història diu ben alt i ben llampant que Inglaterra es una de ses nacions de qui Espanya ha rebuts més agravis, entre altres, s'ocupació de Gibraltar, que no havíem pensat a dir. En sa guerra de successió d'Espanya, sa primeria des sigle XVIII, Inglaterra ajudava a s'Arxiduc d'Austria contra En Felip V, come net que era d'En Lluís XIV de França es gran inimic d'Inglaterra; en s'excusa de favorir s'Arxiduc, ocupà Inglaterra Gibraltar, i com s'Arxiduc va perdre i renuncià tots es drets a sa Corona d'Espa-

nya, Inglaterra no volgué amollar Gibraltar, i encara hu té.

I ¿què en direm de França? Tot es sigle XVI i XVII va esser una guerra seguida de França amb Espanya. ¿Espanya combatia es protestants i es turcs? Idò França defensava es protestants i es turcs. Es grans reis de França Enric IV, Lluís XIII i Lluís XIV tota sa seua política la dirigiren a afonar l'Espanya; si no l'afonaren, va esser que no pogueren; ells ajudaren an es protestants d'Alemania fent que sa guerra des trenta anys determinás es predominí des protestants damunt es catòlics dins Alemania, i tot per odi a Espanya i a sa dinastia imperial d'Austria, perquè tenia una cama d'espanyola. Vengué llavò que En Carles II d'Espanya no tengué fiis, i feu hereu de sa Corona d'Espanya En Felip V, net d'En Lluís XIV; i llavò comensà un nou Calvari per l'Espanya respecte de França, que l'Espanya anà jonyida a França, i duia sa post an es ferm i rebia totes ses sambatudes de tots es desbarats de sa política internacional de França, perquè França era sa qui comandava. Així arribàrem a sa Revolució Francesa, amb-e qui estiguèrem en guerra, i llavò fèrem paus i tornàrem esser sogueus de França, això és d'En Napoleon I, que acabà per fer renunciar a favor seu sa Corona d'Espanya an En Carles IV i an En Ferràn VII, encara que després aquest donà per nul-la tal renuncia per forçada i violenta, com ho era de ver; i En Napoleon mos omplí l'Espanya d'exèrcits per fer-mos esclaus de França, i costà mars de sanc an ets espanyols decantar-mos es francesos. En tot lo demés des sigle XIX se mostra gaire amiga nostra la França? Tan com es moix.

Entre altres coses, sab tothom sa part que França davall davall tengué amb sogran atentat, amb so gran crim de sa setmana tràgica per aturar l'Espanya d'aixamplar-se a Melilla, movent una revolució dins Espanya. Sí, En Ferrer i Guardia, anarquistes i republicans eren instruments de França, des qui manetgen sa cosa dins França per fer fer ui a l'Espanya.

I ara en lo del Marroc ¿qui no sab que França hu volia tot per ella? qui no sab que no mos volia regonèixer casi res? Si allargà es coll a que tenguèssim lo que mos dona es tractat franc-espanyol, e-hu devem a Inglaterra. Si Inglaterra, perquè li convenia a ella, no mos fa costat, és ben segur que es francesos haurien volgudes per ells fins Melilla i Ceuta. ¡Quins estaven ells per favorir-mos gota!

Noltros cabalment e-hi porem dir de prim una mica perquè quant se negociava aquell tractat, sa primavera de 1912, mos trobàvem a París, a on mos passàrem vint i set dies. Compràvem cada dia *L'Echo de Paris*, *La Croix* o *La Libre Parole*, periòdics que per ses seues tendències catòliques, havien d'esser més tost favorables que no contraris d'Espanya. Idò bé, parlant d'aqueilles negociacions, no's treien paraula bona d'Espanya, respiraven odi i rabia i betzerria contra Espanya.

Amor des francesos an ets espanyols? Es ben magret, si mos ne tenen, i casi sempre de conveniència. I noltros així mateix en porem parlar, perquè l'any 1912 e-hi forem més d'un mes per dins França, i l'any 1913 més d'un altre mes. Es *Dieteris* que n'escriguèrem, publicats dalt LA AURORA, demostren també si noltros som gens apassionats contra França. En som fervents admiradors de la França en moltes de coses; però s'admiració a una banda i sa veritat històrica a s'altra. S'història imparcial mos diu que no son pocs ni petits ets agravis que Espanya té rebuts de França, fa molts de sigles.

I amb sos alemanys ¿com mos trobam ets espanyols? ¿Quins agravis tenim d'ells? Des protestantisme alemany en tenim, de recents no; des sigles

XVI i XVII. Però ets agravis des protestantisme no son propiament d'Alemania, perquè a Alemania sempre hi ha hagut una part grossa catòlica, encara que no fos sa predominant. Agravis d'Alemania a Espanya, no'n recordam més que un, es de ses illes Carolines; però aqueix agravi aviat hagué desaparegut perquè Alemania i Espanya someteren sa questió an el Papa, i el Papa feu sentència que una nació i altra acceptaren, i tot quedà pla i igual.

Qualcú ha retret el *Kulturkampf* (lluïta, combat de la cultura). El *Kulturkampf* no era cap agravi an ets espanyols; era un agravi directe an es catòlics alemanys i indirectament an ets altres catòlics del mon; però ¿que tengué que veure es *Kulturkampf* d'Alemania am so des Governants francesos? Aquell durà tretze o catorze anys; es de França en fa més de trenta que comensà, i no sabem quant acabarà. Ademés es d'Alemania era pa amb mel comparat amb so de França.

I ¿mos desprecien ets alemanys com ets inglesos i es francesos? Noltros l'any 1907 viatjàrem prop de quatre mesos de cap a cap d'Alemania, i mai notàrem ni en ses converses ni en sos periòdics cap sentiment hostil contra Espanya, així com en notàrem a Inglaterra i a França, segons hem dit més amunt.

De manera que noltros no sabem quins agravis tenga Espanya d'Alemania. De manera que es qui estàn contra Alemania, hi estàn perquè les dona la real gana d'estar-hi; i amb això sí que anirem ben alerta a aficar-mos-hi ni a dir-los cinc sous quatrú sous.

Sa Relligió ¿què pot esperar d'Alemania? ¿l de França?

Així mateix fan una mica de compassió es catòlics que a propòsit d'aquesta guerra diuen:—Que pot esperar d'Alemania sa Relligió?—I de França ¿què en pot esperar? deim noltros. ¿Què succeiría si França guanyava an aqueixa guerra. Dirien es masons, sa majoria revolucionaria que fa tants d'anys que governa França:—França, unida amb l'Esglesia l'any 1870, va perdre i romangué baix de ses potes d'Alemania; i ara, separada de l'Esglesia i perseguidora de l'Esglesia, ha guanyat a Alemania!

¿Que succeiría an es catòlics i a l'Esglesia si arribava aqueix cas? No hu sabem; un tremola sols de pensar en s'efecte moral que això faria a sa generalitat des francesos. Deu mos ne quart de que venga una tal cosa.—D'Alemania porem esperar lo que succeïx dins Alemania, a on sa Relligió es respectada i fins favorida de part de s'Estat; porem esperar un Govern no anticlerical, sino respectuós amb l'Esglesia; porem esperar s'ensenyansa religiosa a ses Escoles públiques, ensenyansa catòlica p'ets al-lots catòlics; porem esperar s'assistència des ministres de Deu an ets hospitals i dins tots es cossos d'exèrcit; porem esperar s'existència legal de ses Ordes Relligioses (frares i monges) p'es servici de malalts i per s'ensenyansa de sa joventud. Tot això porem esperar de Alemania. I de França ¿què en porem esperar? ¿Volen fer favor de dir-mos-ho es catòlics que son contraris d'Alemania? perquè diuen que no'n pot esperar gaire sa Relligió.

Que consti que aquí, quant deim França, volem dir es governants que fa tants d'anys que governen França, i en fan pica de porc. ¿Que pot esperar sa Relligió d'aqueix governants que fa tant de temps que disponen des destins de França? Escolans d'amèn i instruments cegos de sa masoneria, devers l'any 1881 comensaren per treure es Sants-Cristos des tribunals i de ses escoles; privaren que a dins ses escoles s'ensenyàs res de Relligió, i han acabat per deixar-hi ensenyar s'ateisme, sa irrelligió, s'odi a Deu. Després privaren es frares i ses monges d'ensenyar, i s'apo-

deraren de tots es convents i col·legis que ses Ordes Relligioses d'Ensenyansa tenfen, i no sols des convents i col·legis, sino de tots es bens que aqueixes Ordes posseïan i que les havien rebuts de particulars devots que los ho havien deixat per que ensenyassen.

No s'associaren aqueix governants francesos amb tot això, i separaren s'Estat de l'Esglesia, és a dir, despuïaren l'Esglesia de sa manera més infame i criminal, creguts de que així li farien fer ui i l'esveïrien de tot França. Si ells haguessen dit:—Esglesia, no volem que s'Estat vaja pus amb tu; d'avuy endavant ses assignacions que te donam per tot lo que sa gran Revolució te va prendre, que va esser deu vegades més que no representa es capital d'ets interessos que suposen aqueixes assignacions que França se va comprometre a donar-te amb so Concordat d'En Napoleon I; aqueixes assignacions, no les te donarem pus; tu mateixa arregle't així com pugues amb lo que tens que es feels t'han donat i amb sos enginys honests que sapies treure;—si es governants francesos haguessen dit i fet això, l'Esglesia hauria pogut fer cantar un *Te-Deum* de cap a cap de França, perque li hauria convingut molt més anar tota sola que que amb so Govern. Pero es governants francesos no hu feren així, sino que digueren:—Separam l'Esglesia de s'Estat; s'Estat no donarà pus assignacions a l'Esglesia per lo que sa Revolució li va prendre; tots ets edificis esglesiàstics (esglesies, seminaris, palaus de Bisbes, Rectories, tot edifici de cosa de Relligió) vengam-los! l'Esglesia no se'n porà servir pus. I per això es Govern prengué inventari de totes ses coses que hi havia dins ses esglesies, per fer responsables es Bisbes i es Rectors de tot allò i fer-los-ho pagar si se temia es Govern que hi mancás res.

Com varen esser a s'aplicar aqueixa llei tan feresta, tan injusta, tan criminal, no varen sebre es governants francesos an-e qui entregar ses esglesies, tantes com n'hi ha França, i les deixaren fer en mans des Rectors que les retgrien, i així s'están es pobres Rectors, exposats a que qualsevol dia es Ministre o es Prefecte o es Bal·le, los peguin una cossa i les fassen botir de ses seues esglesies, per lo quant davant sa llei no tenen cap dret damunt elles, ni a res que hi haja dadins que estiga inventariat. Això és sa *Llei de Separació*. Això és sa *llibertat* i sa *civilització* que França representa per sa masoneria; s'opressió, sa vexació, sa tirania més horrible de sa Relligió i de totes ses persones relligioses. Sa *civilització* des Govern Francès consisteix en perseguir l'Esglesia, fundadora de sa civilització humana; sa *civilització* de Govern consisteix en privar ses Ordes Relligioses d'ensenyansa, en fer tancar milenars d'escoles i col·legis que per voluntat des pobles s'eren fundats, que es pobles les havien pagats i les sostenien! Sa *civilització* des Govern Francès és aturar que l'Esglesia civilisi s'humanitat, aturar tota s'ensenyansa des pobles, mentres s'ensenyansa no sia infernal; sa *civilització* de tal Govern consisteix en aturar que s'enseny sa llei de Deu, sa veritat de Deu, que és lo unic que pot salvar el mon. Això es sa *civilització* i sa *llibertat* que s'Estat Francès representa fa una trentena d'anys: s'opressió, sa vexació, sa tirania de s'Estat damunt sa Relligió, damunt l'Esglesia, damunt tot lo que fa olor de Deu i d'Esglesia. Es a dir, s'Estat Francès representa avuy per avuy sa negació més absoluta i desenfreida de sa *llibertat* i de la *civilització* de bon de veres. Això representa la França oficial fa una trentena d'anys. Això pot esperar de França sa Relligió.

Veiam si negú serà capaç de desfermos res de lo que acabam de dir.

Esperam... d'asseguts que negú s'hi atans a fer-ho.

Mos sembla que mos cansarem d'esperar.

En rudes, tot això que acabam d'exposar ¿vol dir tal volta que, perque ets espanyols tenim enfilais d'agravis ben llargaruts contra inglesos i francesos i no'n tenim d'ets alemanys, mos hem d'armar contra aquells i anar a batallar per aqueix? ¿Volem dir amb tot això que l'Espanya ha de rompre sa neutralitat contra Inglaterra i França i a favor d'Alemania? En via neguna ni per cap manera. Sitenim tants d'agravis d'inglesos i francesos, guardem-los ben ben estojadets per millor ocasió. No els oblidem per sebre qui és que mos vol bé o no mos ne vol, per orientar-mos i no fer es paper de beneïts, reservant ses nostres simpaties p'es qui no mos ne tenen cap. Ara per ara lo que mos estableix és mirar es bou de sa barrera, sensa botar-la per res del mon. Qui l'ha feta, que l'engrons! i qui hu ha embuiat, que hu aclaresca! Estam?

¿ de sa guerra?

LA AURORA, sortint només cada dissapte, no pot donar notícies gaire fresques; i ademés, com hem de fer sa tirada el divendres per que ja se'n puga anar amb so tren matinal de lo endemà, resulta que només porem aprofitar ses notícies que venen fins es dijous.

Dimegres rebérem a la fi *Kölnische Volkszeitung* (*Periòdic Popular de Colonia*), no s'edició diària, sino sa setmanal, es nombres del dia 8, 13, i 20 d'agost; i no hu vulgueu sebre si en du de notícies de sa guerra! Pero a-leshores ja teniem LA AURORA plena i composta casi de tot, per lo que no porem aprofitar es xinxe de notícies fins la setmana qui vé, si Deu ho vol i Maria.—El *Catholic Times* de Londres sí que no mos arriba encara des que comensà sa guerra, i és més estrany perque, per arribar a Espanya, no ha de trobar cap nació inimiga. Anau-ho a aclarir com és que no mos vé aqueix bo de periòdic anglès.—I es que mos venia de París, quant esclatà sa guerra, va deixar anar de sortir fins que sa guerra estaria acabada. Això sí que s'comprèn manco!

Idò bé, lo que ha succeït, de dijous de la setmana passada ensà, en sa guerra de França, Inglaterra, Bèlgica, Servia i Rússia contra Alemanya i Austria, és molt mal de sebre, perque es diaris no se son aturats de dur planes grosses de telegrames sobre sa guerra, telagremes de batalles i més batalles; i si es telegrama vé de París, Londres o St. Petersburg, ets aliats han guanyat i ets alemanys i ets austriacs han perdut; pero si sa notícia vé de Berlin o de Viena, han guanyat alemanys i austriacs, i han perdut ets altres. Aquí lo célebre és lo des russos, que fa tres o quatre setmanes que invadiren Alemanya i Austria; i, segons es telegrames de St Petersburg i de París, no s'aturen de fer-s'hi endins i d'avensar i de guanyar; i en tot i això en realitat casi no han deixada sa seua partió. Però lo més colossal és es seu avens a *marxes forçades* cap a Berlin. Fa més de de tres setmanes que se'n hi van a Berlin, menades fetes i resoits a menjar-se frits tots quants d'alemanys e-hi trobaràn; pero encara no son passats de Königberg, devora sa frontera russa, que està a més de CINC CENTS KILOMETRES DE BERLIN. Sens dupte aqueixes *marxes forçades* des russos cap a Berlin les deuen fer amb carros de roda plena i no amb mules ni cavalls, sino amb bous plens de pruaga, que, quant deuen moure un peu, s'altre ja ha posada rel. I ¿què hi ha que fer si fan tan poca via? Coses des russos!—De sa guerra que ells i es servis fan a Alemanya i a Austria no'n saben casi res. Una cosa en sabem ben positiva, que quatre quintes

parts de ses notícies que mos n'arriben de St. Petersburg i de París, son falses, porque si fossen veres, ja no hi hauria recó d'Austria ni de Alemanya que russos i servis no el s'haguessen fet seu; i a l'hora d'ara ja no'n cantarien pus galls ni gallines d'alemanys ni d'austriacs; i lo que's diu an el Kaiser Guillem i an el Kaiser Francese Jusep ja loss'haurien empassolats rostits a un ast amb so farcit corresponent. Mos sembla que no haurien hagut de mester ensiam.

Respecte de sa guerra de sa banda de França en tenim més claricies, no moltes. Dissapte passat donarem compte des comensament de sa gran batalla que ets alemanys haguieren de sostenir devers Namur contra belgues, francesos i inglesos. Dissapte només sabiem come resultat práctic de sa batalla que ets alemanys havien pres Namur. Es d'ets següents se'n veren altres de resultats: que ets alemanys ja eren dins França i que inglesos i francesos reculaven reculaven cap a París, i que es belgues havien pres redós a Anvers, que dins pocs dies va caure en poder d'ets alemanys, i l'Emperador Guillem donà un decret declarant Bèlgica anexionada, incorporada a s'Imperi Alemany. Ses batalles que hi ha hagudes dins França entre ets i aliats ets alemanys son estades moltes i grosses devers Lille, St. Quintin, Cambrai, Amiens, Compiègne i per sa banda de Lorena, i en via neguna poren haver guanyat es francesos ni ets inglesos, perque en tota guerra es qui guanya avensa, i es qui pert, recula; i es qui ha reculat aquí, pero de mala manera son es francesos i ets inglesos. Si aqueix a Namur haguessen guanyat, ses batalles posteriors ja serien estades devers Liège i dins Alemanya; i ha succeït tot lo contrari: totes son estades dins França; i, com més va, més aprop de França son, tant que sa que se donà dimegres ja va esser a Compiègne a 84 kilometres de París; dijous es telegrames ja digueren que flotons de s'exèrcit ja eren a 25 kilometres de París. Basta fixar-se amb això per coletgir se fracàs immens des francesos i d'ets inglesos i belgues. No sols no han pogut capturar ets alemanys, sino que aqueix los han fets córrer fins devora París. Tal volta ja hi seràn a París ets alemanys quant això que escrivim arribarà a mans des nostros lectors.

A París ja fa dies que's preparen per rebre s'abile visita d'ets alemanys: han proveïts es forts que hi ha entorn de sa gran ciutat, han tomades ses cases de tota aquella regió des forts per que ets alemanys no s'hi puguen soplujar; posen a punt es camp atrinxerat; estogen ses obres caporals d'art des museus; sa gent que en pot fogir, en fuig; i corre per tot sa notícia que també en fogirà es President de sa República i es Govern Francès cap a Burdeus (a dues passes d'Espanya). Es dirigibles alemanys ja volen per dalt França a 2000 metres d'altaria i hi amollen bombes, i la gent de Londres que també estàn ben retgirats tement que no los fassen sa mateixa endemesa es dimonis de dirigibles alemanys.—Corre també sa notícia que es Govern Francès ha destituït es Generalíssim de ses tropes franceses, En Joffre, sens dupte per lo bé que hu ha fet.—Aquella altra mala ànima d'En Clemenceau, ex-president de Ministres dalt es seu periòdic acusa de traïdors a la Patria es President de sa República i es Govern, lo qual ha promogut un rebumbori a París.—Dijous arribà notícia d'una batalla formidable a la Prussia oriental a on ets alemanys feren 70.000 presoners an es russos. Si és vera aqueixa, aqueix presoners sí que és possible que hi arribin a Berlin, a *marxes forçades*.—Sembla que ets alemanys moltíssimes de tropes que tenien a Bèlgica, les se'n han

duites a Prussia oriental per capturar es russos, que n'hi ha més que xinxes, i és cosa així mateix de vel·lar-los es ble. Ets austriacs han tengudes batalles terribilíssimes amb sos russos, atribuint-se cada banda sa victòria.—Ha correguda la veu de que Inglaterra cerca fer ses paus abans de que ets alemanys no prenguen París. Ja hu veurem que serà en esser cuit! Lo que és si ets alemanys donen es brou a francesos, inglesos i russos, serà una de ses fetes més glorioses que se seràn vistes mai damunt la terra; i es seus contraris se'n poràn anar a jeure.

Dijous avespre arribà sa notícia de que dimegres es President de sa República i es Govern francès donaren un manifest a França fent a sebre que ses necessitats de sa campanya les sbliguen a deixar París: i, efectivament dijous mateix a les deu del matí es President i es Govern arribaren a Burdeus.

Ahir arribà el telegrama que diu que es russos han hagut de buidar de tota la Russia oriental i entrar de bell nou dins Russa.

¡Bona manera d'anar a Berlin!

Ja tenim Papa

Dijous ets Eminentíssims Cardenals aplegats en Conclau elegiren Papa el Cardenal Della Chiesa, Arquebisbe de Bolonia, nat a Pegli (Genova) dia 21 novembre de 1854, i ha pres es nom de BENET XV. Beníssim!!!

Dissapte en parlaren més de prop, si Deu ho vol i Maria.

Secció local

Dissapte passat an es Convent (esglesia de St Vicents Ferrer) es Pares Dominics celebraren un Ofici funeral pel Papa mort Pio X. E-hi acudí molta de gent. Tot s'ho mereix sa santa memoria d'aquell gran Papa, que Deu tenga.

La darrería de la setmana passada plovisquetjà a diferents bandes des terme de Manacor i es temps se refrescà una mica.

Diumenge hi hagué a la Parroquia un ofici solemne per que el Bon Jesús mos concedesca un Papa novell així com l'Esglesia Universal l'ha mester. Amén.

A s'esglesia de sa Vila-nova diumenge hi hagué festa grossa de St. Roc per que ell mos alcans de Deu es benefici de sa pau publica i no deix arribar cap casta de pesta devers Mallorca.

Demà comensen a la Parroquia ses Corant-Hores de ses *Fies de la Puríssima*, que sempre les solen fer tan solemnes. E-hi predica Mn. Andren Servera. ¡Amén que vagen bé de tot!

Es temps s'és tornat posar bé, i ses figues maduren i s'assequen polit polit. Encara n'assecaràn moltes, gracies a Deu, si la cosa no se desbarata.

Dia 12 d'Agost fonc sa bendició solemne d'una figura de la Mare de Deu de Lourdes que ets ermitans de s'Ermita d'Artà, han posada dins una coveta que engirgolaren devora sa font que tenen. Resulta nns cosa devota de tot.—Beníssim!